

Asia: VN/32537/2022

Yrityksille myönnettäviin valtionavustuksiin liittyvien käytäntöjen kehittäminen

1 LAUSUNNONANTAJAN TAUSTATIEDOT

Valitse sopivin vaihtoehto:

Valtionapuviranomainen

2 SELVITYS

Mitä mieltä olette raporttiluonnoksesta yleisesti? Liittyykö yrityksille (ja muille taloudellista toimintaa harjoittaville yksiköille) myönnettäviin valtionavustuksiin jokin sellainen asia, jota raporttiluonnoksessa ei vielä käsitellä tai oteta huomioon? Jos niin, mikä?

Yleishuomio: Vaikka valtionavustustoiminta on ytimeltään rahallisten resurssien jakamista, positiivisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi kaikessa avustustoiminnassa olisi hyvä huomioida ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys (vrt. esim. SYKEN tuore selvitys ympäristölle haitallisista tuista).

3 YRITYSJAOSTON TEKEMÄT KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Valtionavustuslakia aletaan uudistaa yrityksille myönnettävät valtionavustukset ja niihin liittyvät käytännöt huomioon ottaen | Luku 3

Jaosto ehdottaa yhdeksi hyvän valtionavustuksen edellytykseksi sitä, ettei päällekkäisiä valtionavustuksia myönnetä, ellei se ole erityisestä syystä perusteltu. Tämä on kannatettava ehdotus, sillä avustusten raja-pintojen ja päällekkäisyyksien tarkastelu tukee laajempien avustuskokonaisuuksien rakentamista ja auttaa välttämään päällekkäisen työtä ja resurssien käyttöä valtioneuvostossa.

Ehdotus lain esitöiden viittaaman valtionavustuksen tehokkuuden ja toimivuuden arvioinnin vahvistamisesta on kannatettava, erityisesti pitkäkestoisesti jaettavissa avustuksissa. Sen toteutuminen saattaa kuitenkin vaatia avustettavilta hankkeilta kattavampaa tulosten ja vaikuttavuuden raportointia kuin mitä tämän raporttiluonnoksen raportointia koskevassa ehdotuksessa on todettu.

Kuten raporttiluonnoksessa todetaan, valtionavustustoiminnassa pitäisi pyytää uutta, relevanttia tietoa vain kerran. Tätä ajattelua olisi avustusviranomaisten käytännön työssä hyvä laajentaa hakuprosessin lisäksi myös muuhun avustusprosessin aikaiseen vuorovaikutukseen ja viestintään, koska nykytilanteeseen sisältyy mahdollisuus, että hakemuksen kanssa saman sisältöistä tietoa pyydetään uudelleen esi-merkiksi viestinnällisistä syistä.

Valtionavustukset suunnitellaan ja niiden vaikutukset arvioidaan huolellisesti | Luku 4

Palvelu- ja rahoituspolkujen rakentaminen erilaisia avustuksen hakijoita/saajia varten on kannatettava ajatus. Myös hallinnollisen taakan keventämiseen on hyvä pyrkiä, mutta samalla tulee muistaa riittävän raportointitiedon saatavuus. On tilanteita, joissa pienempien avustuskokonaisuuksien raportoinnin keventäminen on saavuttanut pisteen, jossa raportoinnin niukkuus voi vaikeuttaa avustustoiminnan vaikuttavuuden tunnistamista sekä sen puitteissa kehitettyjen ratkaisujen viestintää ja skaalattavuutta.

Yhteisillä digitaalisilla palveluilla lisätään valtionavustustoiminnan tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä ja helpotetaan valtionapuviranomaisten välistä relevantin tiedon vaihtamista | Luku 5

Erinomaista, että valtionapuviranomaisten tueksi on laadittu valtionavustuksen vakioehdot. On myös hyvä, että raporttiluonnos painottaa arviointiperusteiden ja -kriteerien tärkeyttä, koska nämä ovat valtio-onapuprosessin keskeisimpiä viranomaisen työtä ja tulkintaa tukevia - tai haastavia - elementtejä.

Ehdotuksessa todetaan, että ”valtionavustuksella rahoitettavalta hankkeelta voidaan edellyttää taloutta ja toimintaa koskevaa väliraporttia ja/tai loppuraporttia” ja ”avustettavan hankkeen arviointiin liittyy myös toteutuneen toiminnan sekä sen tulosten ja vaikutusten raportointia”. Raportoinnin merkitys olisi hyvä kirjata raporttiluonnokseen painokkaammin: lähtökohtaisesti avustettavilta hankkeilta tulisi edellyttää myös toimintaa ja vaikuttavuutta koskevaa raportointia. Tämä tukee sekä vaikuttavuuden seurantaan, että valtionavustustoiminnan kehittämistä.

Tietovarantojen ja palveluiden yhteentoimivuutta lisätään valtionavustustoiminnassa | Luku 6

-

4 VALTIONAVUSTUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Voitte antaa valtiovarainministeriön valtionavustushankkeelle yleistä palautetta valtionavustustoiminnan kehittämistä ja valtionavustusprosessin digitalisointia varten.

Valtionavustusten hakijoiden huomioiminen

Valtionavustushakua ennen tulee pyrkiä varmistamaan avustushakujen riittävä markkinointi ja tiedottaminen mahdollisimman laajalle hakijaryhmälle. Hakuaikana on suositeltavaa järjestää tiedotustilaisuuksia ja sparrausta hakijoille, hakijoiden erilaiset tarpeet huomioiden.

Valtionavustushakemukset ja -ehdot

Valtionavustushakemukset tulisi jatkossa olla yhteisessä tietokannassa, mistä myös valtionavustuksen hakijoiden/saajien vastuuhenkilöiden ajantasaiset yhteystiedot ovat helposti saatavissa ja muokattavissa tarvittaessa. Myös valtionavustuksiin sovellettavat ehdot tulisi olla helposti saatavissa tietokannasta.

Valtionavustushakemusten arviointi

Valtionavustushakemusten arvioinnissa on käytännössä havaittu mm. seuraavia ongelmia; budjettien arviointi, tarkastus ja seuranta. Valtionavustushankkeiden budjettien arviointiin, tarkastukseen ja seurantaan olisi hyvä saada ohjeita ja työkaluja. Käytännössä on todettu esimerkiksi, että avustushankkeiden toteutuneet kustannukset poikkeavat avustushakemusten budjetissa esitetyistä kustannusarvioista, min-kä seurantaan ja valvontaan kaivataan digitaalisia ratkaisuja.

Olisi myös toivottavaa, että valtiontukien kasautumisen ja väärinkäytön valvonnan helpottamiseksi saataisiin työkaluja ja automatisoituja ratkaisuja.

Valtionavustushankkeiden tulokset

Valtionavustushankkeissa pidetään hyvänä valtionavustushankkeiden tulosten avointa jakamista mutta tulosten jakelukanavat on koettu puutteellisiksi. Valtionavustushankkeissa aikaansaaduista tuloksista tulisi saada tietoa paremmin, minkä aikaansaamiseksi toivotaan yhteisiä ratkaisuja ja tiedotuskanavia.

Valtionavustusohjelmien valvonta

Valtionavustushankkeiden seuranta- ja valvontatoimiin toivotaan työkaluja.

Valtionavustushankkeessa on valmistelussa niin sanottu valvontakonsepti, joka ohjaa tarkastelemaan valvontaa valtionavustuksen käytön valvontaa laajempaan asiana. Valvontakonseptissa korostetaan valvonnan riskiperusteisuutta ja kehoitetaan valtionapuviranomaisia lisäämään valtionavustusten hakijoiden ja saajien neuvontaa. Valvontakonseptin aikaansaamista pidetään hyvänä, mutta todetaan samalla, että valvontakonseptin täytäntöönpanoon tarvitaan myös perehdytystä ja erilaisia menettelytapohjeita.

Muuta

Valtionavustusten vaikutusten arviointiin liittyviä muutosehdotuksia valtionavustuslakiin pidetään hyvänä.

Riskienhallintanäkökulmasta valtioavustustoiminnan riskejä pitäisi arvioida myös valtionapuviranomaisen toiminnan näkökulmasta, eli ei tunnisteta ainoastaan valtionavustuksen saajaa ja hanketta koskevat riskit vaan myös valtionavustustoiminnan riskejä virastossa/konsernissa (osaaminen, riippumattomuus, tiedon hallinta, resurssit, tuloksellisuus/vaikuttavuus jne.). Lisäksi korruption torjuntatoimet tulisi huomioida jatkossa paremmin.

Tiainen Ismo
Ympäristöministeriö

Häkli Anu
Ympäristöministeriö